

Datum
2023-02-01
Vår referens
Angela Zitko
Enhetschef
angela.dosazitko@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Granskning av särskilt stöd i grundskola och gymnasieskola GRF-2023-88

Sammanfattning

Malmö stadsrevision har granskat arbetet med särskilt stöd i grundskola och gymnasieskola. Stadsrevisionens sammanvägda bedömning är att grundskolenämnden i huvudsak bedriver ett ändamålsenligt arbete för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Granskningen visar dock att det inte är säkerställt att elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, samt att det finns en risk för att de åtgärder som vidtas inom ramen för åtgärdsprogrammet inte alltid till form och omfattning motsvarar elevens behov. Brister identifieras även avseende skolenheternas användning av huvudmannens mallar för arbetet med särskilt stöd.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar det till stadsrevisionen.

Beslutsunderlag

- Rapport Granskning av särskilt stöd i grundskola och gymnasieskola
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 230203 Granskning av särskilt stöd i grundskola och gymnasieskola
- Förslag till yttrande GRNAU230216 Granskning av särskilt stöd i grundskola och gymnasieskola

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2023-02-03
Grundskolenämnden 2023-02-16

Beslutet skickas till

Malmö stadsrevision

Ärendet

Malmö stadsrevision har granskat arbetet med särskilt stöd i grundskola och gymnasieskola. Stadsrevisionens sammanvägda bedömning är att grundskolenämnden i huvudsak bedriver ett ändamålsenligt arbete för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Granskning visar dock att

det inte är säkerställt att elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, samt att det finns risk för att de åtgärder som vidtas inom ramen för åtgärdsprogrammet inte alltid till form och omfattning motsvarar elevens behov. Brister identifieras även avseende skolenheternas användning av huvudmannens mallar för arbetet med särskilt stöd.

I detta yttrande ska grundskolenämnden ge ett sammanfattande svar utifrån granskningens slutsats som redovisas i stadsrevisionens rapport. Grundskolenämnden ska redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras, deras förväntade effekt och när de senast ska vara genomförda, utifrån de bedömningar och rekommendationer som redovisas i stadsrevisionens rapport.

I ett uppföljande yttrandet ska grundskolenämnden ge ett sammanfattande svar utifrån granskningens slutsats som redovisas i stadsrevisionens rapport, samt redovisa vilka åtgärder som vidtagits under 2023–2024 och redogöra för vilken effekt dessa haft i verksamheten.

Granskningens bedömningar och rekommendationer

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att grundskolenämnden i huvudsak bedriver ett ändamålsenligt arbete för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Denna slutsats grundas på att huvudmannen har en central organisation samt riktlinjer och beslutsmallar som stödjer arbetet med särskilt stöd på skolenheterna. Stadsrevisionen bedömer vidare att grundskolenämnden följer upp verksamheten och att styrningen är tillräcklig.

Stadsrevisionen bedömer att utredning om en elevs behov av särskilt i huvudsak inleds i de fall där elever riskerar att inte nå kunskapskraven trots extra anpassningar. Bedömningen grundas på skolenkät, intervjuer och utdrag ur huvudmannens diarium som visar att utredningar genomförs. Bedömningen görs dock att det inte kan säkerställas att utredning genomförs skyndsamt. Nämnden rekommenderas säkerställa att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt.

Stadsrevisionen bedömer att grundskoleförvaltningens mallar för arbetet med särskilt stöd uppfyller författningens krav. Stadsrevisionen konstaterar, utifrån stickprov, att huvudmannens mallar inte används på samtliga skolenheter. Att använda de centrala mallarna ses som en fördel då dessa kontinuerligt kan justeras och kvalitetssäkras till exempel i samband med förändringar i styrdokument. Nämnden rekommenderas se till att huvudmannens mallar för beslut inom området särskilt stöd används vid samtliga skolenheter

Stadsrevisionen bedömer att utvärderingar av åtgärdsprogram genomförs. Dock konstateras att resultaten som visas i utvärderingarna har olika fokus. Det finns en risk för att utvärderingen inte tjänar sitt syfte om fokus inte ligger på att bedöma insatsernas inverkan på elevens utveckling. Nämnden rekommenderas kvalitetssäkra utvärderingar så att deras syfte ”att se över om de stödinsatser som satts in gett effekt” uppfylls. Med denna rekommendation menas att nämnden bör försäkra sig om att utvärderingen fokuserar på om åtgärderna stödjer elevernas utveckling i riktning mot ökad måluppfyllelse och om insatsen behöver förändras.

Stadsrevisionen bedömer, utifrån insatser som vidtas på enhets- och huvudmannanivå, att åtgärder som tillgodoser elevers behov av särskilt stöd i huvudsak genomförs. Bedömningen grundas på att huvudmannen ger stöd med insatser på individnivå, och att insatserna anpassas utifrån behov. Stadsrevisionen har dock inte kunnat verifiera att alla elever i behov av särskilt

stöd får det stöd som rektor bedömer är det mest adekvata eller att insatsens omfattning fullt ut motsvarar behoven. Det kan också dröja från att behovet identifierats till att insatsen påbörjas. Nämnden rekommenderas följa upp att de elever som skulle gynnas av en placering i kommunens särskilda undervisningsgrupper får en sådan placering.

Grundskoleförvaltningens redovisning av planerade åtgärder, när de ska vara genomförda och förväntade effekter för respektive rekommendation

Nämnden rekommenderas säkerställa att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds

För att kunna säkerställa att elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt behöver huvudmannen dokumentation av anmälan till rektor. Efterlevnaden av dokumentation av anmälan till rektor bedöms i dagsläget vara låg. I elevhälsans digitala systemstöd Prorenata Elevakt finns arbetsytor för arbetet med särskilt stöd och de förvaltningsgemensamma kvalitetssäkrade mallarna. Under 2023–2024 kommer anmälan till rektor att integreras i den befintliga strukturen i Prorenata Elevakt. Detta kommer att synliggöra rektors ansvar för skyndsamhet i arbetet med särskilt stöd, samt möjliggöra tillförlitlig uppföljning på central nivå. Arbetet med att utarbeta rutiner för uppföljning och ta fram en ändamålsenlig blankett för anmälan till rektor kommer pågå under 2023. Implementeringen av tillägget i systemstödet kommer att påbörjas under våren 2024. Skolorna behöver goda förutsättningar för att bygga strukturer i arbetet med särskilt stöd med utgångspunkt i Prorenata Elevakt, i form av stöd kring dokumentation och utredning. Denna åtgärd kommer leda till bättre möjligheter för huvudmannen att säkerställa att elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, samt större likvärdighet bland skolenheterna. Åtgärden förväntas ge effekt fortlöpande och är ett långsiktigt arbete som är beroende av kontinuitet för såväl huvudman som skolledning och elevhälsoteam.

Nämnden rekommenderas se till att huvudmannens mallar för beslut inom området särskilt stöd används vid samtliga skolenheter

Huvudmannens kvalitetssäkrade mallar för arbetet med särskilt stöd finns tillgängliga för alla skolenheter i det digitala systemstödet Prorenata Elevakt. Under hösten 2022 uppdaterades och kvalitetssäkrades mallarna utifrån Skolverkets nya allmänna råd. För att underlätta användningen av mallarna har stödtexter lagts in i systemet. Under våren 2023 kommer dessa stödtexter även att sammanställas och kommuniceras ut till skolorna i samlad form.

Vidare planeras flera åtgärder som syftar till att dels uppmana skolorna till konsekvent användning av mallarna, dels underlätta själva användandet. Bland annat planeras en utbildningsinsats kring utredning av särskilt stöd, som tar avstamp i strukturen och mallarna i det digitala systemstödet. I maj 2023 kommer en guidning av systemstödet att ske i samband med en professionsträff med specialpedagoger. Man ser även över förslaget att genomföra en workshop, ledd av systemansvarig för Prorenata Elevakt, med representanter från de lokala elevhälsoteamen. I dessa sammanhang kommer skolornas ansvar att kontinuerligt arbeta med huvudmannens mallar synliggöras och betonas. Effekten av detta blir en större likvärdighet i arbetet med särskilt stöd i Malmö stads grundskolor.

Med start hösten 2023 kommer skolornas användning av de förvaltningsgemensamma mallarna att följas upp. Stickprov bestående av de fem senaste upprättade beslut om åtgärdsprogram, med tillhörande utvärdering samt den utredning av en elevs behov av särskilt stöd som utgör beslutsunderlaget, kommer att genomföras på totalt fem skolor per läsår. Detta är en

kontinuerlig och systematisk uppföljning som kommer att ske en gång per hösttermin. Vid varje stickprov kommer nya skolor att ingå i granskningen.

Nämnden rekommenderas kvalitetssäkra utvärderingar så att deras syfte "att se över om de stödinsatser som satts in gett effekt" (Skolverket (SKOLFS 2022:334) Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sid. 32) uppfylls. Med denna rekommendation menas att nämnden bör försäkra sig om att utvärderingen fokuserar på om åtgärderna stödjer elevernas utveckling i riktning mot ökad måluppfyllelse och om insatsen behöver förändras.

De förvaltningsgemensamma mallarna för arbetet med särskilt stöd uppdaterades och kvalitetssäkrades utifrån Skolverkets nya allmänna råd under hösten 2022. Skolorna fick tillgång till de uppdaterade mallarna den 2 januari 2023, genom det digitala systemstödet Prorenata Elevakt. Uppdateringarna innebar bland annat ett tydliggörande kring fokus på elevernas utveckling mot målen. Vidare har skolorna numera möjlighet att se en stödtext kopplad till respektive rubrik i mallarna. Stödtexten förtydligar syftet med rubrikerna, och vilken information som efterfrågas. I mallen för utvärdering framgår till exempel att "utvärderingens syfte är att se över om de stödinsatser som satts in gett effekt i förhållande till förväntat resultat". På detta sätt vägleds skolorna i utvärderingen av insatserna, vilket ökar möjligheten för att dess syfte uppfylls. Dessa stödtexter finns i dagsläget tillgängliga i mallarna, men kommer under våren 2023 även att sammanställas och kommuniceras ut till skolorna i ett separat dokument för stöd och vägledning.

Förvaltningen kommer, med start hösten 2023, att systematiskt följa upp skolornas användning av huvudmannens mallar. Stickprov bestående av de fem senaste upprättade beslut om åtgärdsprogram, med tillhörande utvärdering samt den utredning av en elevs behov av särskilt stöd som utgör beslutsunderlaget, kommer att genomföras på totalt fem skolor per läsår. På så sätt kan huvudmannen följa upp att utvärderingar av insatser inom särskilt stöd fokuserar på om åtgärderna stödjer elevernas utveckling i riktning mot ökad måluppfyllelse och om insatsen behöver förändras. Detta är en kontinuerlig och systematisk uppföljning som kommer att ske en gång per hösttermin. Vid varje stickprov kommer nya skolor att ingå i granskningen.

Nämnden rekommenderas följa upp de elever som skulle gynnas av en placering i kommunens särskilda undervisningsgrupper får en sådan placering

Grundskoleförvaltningens centrala specialistteam genomför, efter rektors ansökan, en kvalitetssäkrad bedömning inför placering i de centrala och kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna. Alla elever som, enligt denna bedömning, skulle gynnas av en placering i de centrala eller kommungemensamma särskilda undervisningsgrupperna får en sådan placering. Centrala specialistteamet har formaliserat och förtydligat kravställningen och på så sätt utvecklat ansökningsprocessen. Detta har förkortat handläggningstiden och bidragit till ökad kunskap hos skolorna kring när det är gynnsamt att placera i centrala eller kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper.

Alla ansökningar om placering i central eller kommungemensam särskild undervisningsgrupp blir inte beviljade. Detta kan bero på att man bedömer att det särskilda stödet inte i tillräckligt hög grad har utformats efter elevens behov, eller att ett mindre sammanhang på den egna skolenheten inte har provats. Det kan också handla om att man bedömer att eleven inte skulle gynnas av en central placering, utan i stället är i behov av att tillfälligt få sin undervisning i en

lokal särskild undervisningsgrupp på den egna skolan. Skollagstiftningen skiljer inte på centrala och lokala särskilda undervisningsgrupper.

Grundskoleförvaltningens åtagandeplan, som ingår i det systematiska kvalitetsarbetet, innehåller under läsåret 2022/2023 det undersökande åtagandet *Tillgänglig lärmiljö*. Åtagandet syftar bland annat till att se över skolans lärmiljö och det stöd som eleverna behöver för att uppnå målen. Inom detta ingår skolornas arbete med ledning och stimulans samt deras organisation kring lokala särskilda undervisningsgrupper. Att lyfta eleven ur ordinarie undervisning och placera i en särskild undervisningsgrupp utanför den egna skolenheten är en ingripande insats. Skolorna behöver i större utsträckning starta och driva lokala särskilda undervisningsgrupper för elever i behov av särskilt stöd. Inom ramen för detta kommer det operativa teamet vid Centrala elevhälsan under våren 2023 att tillsammans med skolorna se över lärmiljön så att fler elever kan gå kvar i ordinarie lärmiljö, samt ta fram arbetssätt för att stödja skolorna i att starta upp egna särskilda undervisningsgrupper utifrån behov. Denna åtgärd förväntas ge effekt fortlöpande och är ett långsiktigt arbete som ligger i linje med förvaltningens åtagande.

Ansvariga

Mats Johnsson Utbildningschef

Peter Lindberg Förvaltningschef